

Arbets- och företagsnämnden

Insatser för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunfullmäktige att notera informationen till protokollet.

Sammanfattning

I mål och budget för 2017 till 2019 gavs arbets- och företagsnämnden i uppdrag att återkomma med en beskrivning av hur man arbetar med arbetsmarknadsinsatser särskilt riktade till kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

Genom att granska kvinnors respektive mäns situation har det framkommit att kvinnor har generellt lägre utbildningsnivå än män. Fler kvinnor än män studerar svenska för invandrare men fler män än kvinnor uppnår betyg godkänt. I svenska för invandrare, grundläggande och gymnasial vuxenutbildning använder männen färre antal dagar för att nå godkänt betyg. Undantaget är yrkeskurser inom vuxenutbildning där kvinnorna klarar kurserna på 72 dagar jämfört med männen som klarar kurserna på 138 dagar. Analysen visar också att kvinnor oftare är sjuka än männen och att det är kvinnorna som tar ut all föräldraledighet.

Det är färre kvinnor än män som avslutar insatser från kommunen och går till egen försörjning. Kvinnorna har också längre insatstid än männen.

Utifrån detta föreslås kommunen stärka arbetet med kvinnor genom att:

- Förstärka de nuvarande förrehabiliterande insatserna
- Utöka med nya förrehabiliterande insatser
- Analysera anledningen till att vissa kvinnor bedöms sakna arbetsförmåga men ändå inte bedöms uppfylla kriterierna för sjukersättning och föreslå en lösning
- Bevaka behovet av utökat stöd till verksamheten Svenska med baby
- Aktivt söka upp och rikta insatser till kvinnor som kan vara aktuella för studiestartsstöd
- Implementera SFI-bas samt aktivt söka upp kvinnor som kan vara aktuella
- Fördjupa analysen till varför det tar längre tid för kvinnor att få godkänt i Svenska för invandrare, sätta in åtgärder.

- Noggrant följa projektet Mina kollegor för att avgöra om och i så fall vilka framgångsfaktorerna är för att kvinnor med akademisk utbildning ska komma vidare till egen försörjning.
- Starta ett komplement till samhällsorientering för endast kvinnor.
- Aktivt informera och uppmärksamma personer i kommunen, och som på uppdrag av kommunen, arbetar med kvinnor om läget.

Ärendet

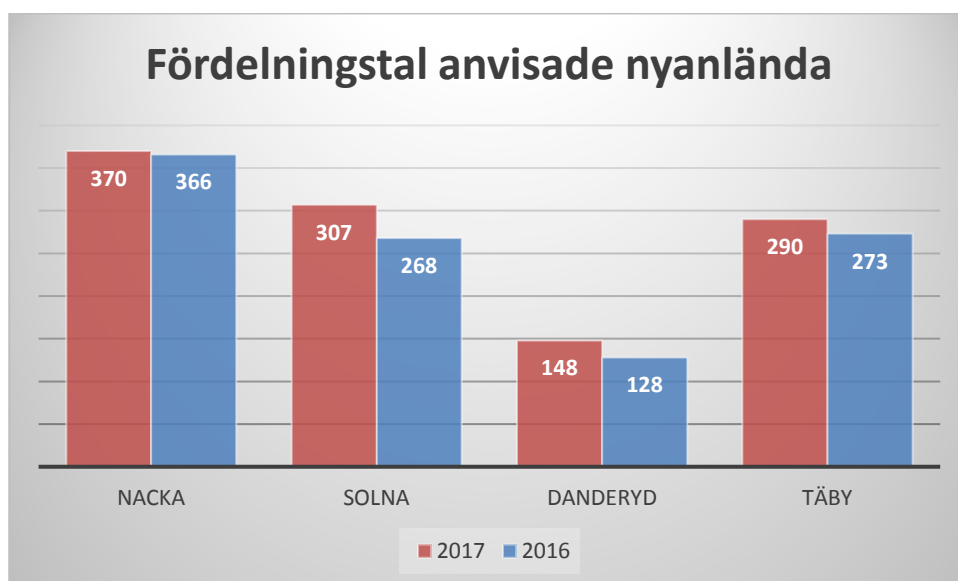
Bakgrund

I mål och budget för 2017 till 2019 fick arbets- och företagsnämnden i uppdrag att återkomma med förslag på hur kommunen aktivt kan arbeta med arbetsmarknadsinsatser särskilt riktade till kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

Jämförelse med andra kommuner i länet

I maj 2017 var 1,77 procent kvinnor och 1,78 procent män av totalt antal invånare i Nacka inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Motsvarande siffra för kvinnorna och männen i Solna är 1,71 procent respektive 1,85 procent, för kvinnor och män i Danderyd 0,91 procent respektive 1,03 procent och för kvinnor och män i Täby 1,02 procent respektive 1,10 procent.

Antal inskrivna hos Arbetsförmedlingen från gruppen nyanlända som blir anvisade till kommunen ökar. Enligt fördelningstalen tog Nacka kommun emot 366 nyanlända 2016 och ska ta emot 370 nyanlända 2017. Tabellen nedan visar en ökning av anvisade nyanlända i flera kommuner 2017 jämfört med 2016.

Jämförelse kvinnor och män utifrån avslutade insatser

Tabellen *Avslutade kunder* visar avslutade insatser och avslutningsorsaker för kvinnor och män under perioden januari 2016 till maj 2017. Totalt var 56 procent med avslutad insats i egen försörjning i maj 2017. Motsvarande siffra för personer födda i Sverige var 55 procent, för personer födda i Europa 67 procent och för personer födda utanför Europa 58 procent. Kvinnorna som gått ut i arbete hade en medelålder på 36 år.

Avslutade kunder	Födda i Sverige				Födda i Europa				Födda Utanför Europa				Ingen data				Totalt	
	Antal	Kvinnor %	Män %	(T) %	Antal	Kvinnor %	Män %	(T) %	Antal	Kvinnor %	Män %	(T) %	Antal	Kvinnor %	Män %	(T) %	Antal	%
Arbete	78	26%	74%	41,5%	26	62%	38%	56,5%	107	34%	66%	41,8%	20	80%	20%	31,7%	231	42
Startat eget företag	1	100%	0%	0,5%	2	50%	50%	4,3%	1	100%	0%	0,4%	0	0%	0%	0,0%	4	0,7
Studier	25	44%	56%	13,3%	3	33%	67%	6,5%	41	42%	58%	16,0%	6	83%	17%	9,5%	75	14
Summa av arbete, starta eget och studier	104	31%	69%	55%	31	58%	42%	67%	149	36%	64%	58%	26	81%	19%	41%	310	57%
Har inte hört av sig	15	20%	80%	8,0%	2	100%	0%	4,3%	16	25%	75%	6,3%	4	100%	0%	6,3%	37	6,7
Föräldraledig	0	0%	0%	0,0%	1	100%	0%	2,2%	7	100%	0%	2,7%	2	100%	0%	3,2%	10	1,8
Kriminalvården	1	0%	100%	0,5%	0	0%	0%	0,0%	0	0%	0%	0,0%	0	0%	0%	0,0%	1	0,2
Missbruk	5	0%	100%	2,7%	0	0%	0%	0,0%	1	0%	100%	0,4%	0	0%	0%	0,0%	6	1
Sjukdom eller sjukersättning	14	57%	43%	7,4%	3	100%	0%	6,5%	14	71%	29%	5,5%	11	82%	18%	17,5%	42	7,6
Insats/ersättning hos Arbetsförmedlingen eller annan myndighet	41	24%	76%	21,8%	6	50%	50%	13,0%	52	38%	62%	20,3%	16	94%	6%	25,4%	115	21
Övrigt	8	25%	75%	4,3%	3	67%	33%	6,5%	17	41%	59%	6,6%	4	75%	25%	6,3%	32	5,8
Totalt	188				46				256				63				553	

Av de som fick egen försörjning hade kvinnorna genomsnittligt deltagit i insatser under 304 dagar jämfört med männen som deltagit i insatser under genomsnittligt 292 dagar. Av de som fortfarande deltog i insatser den sista maj 2017 hade kvinnorna i genomsnitt medverkat i en arbetsmarknadsinsats 313 dagar i jämförelse med männen som i genomsnitt hade varit i insatser hos kommunen i 389 dagar. Skillnaden beror delvis på att kvinnorna kommit till Nacka på anknytning till följd av att männen har fått permanent uppehållstillstånd, därmed har de också påbörjat sin insats senare.

Av de som avbrutit sina insatser är tio kvinnor föräldralediga, jämfört med att inga män avbrutit på grund av föräldraledighet. Många fler kvinnor är sjuka eller uppbär sjukersättning än männen, 71 respektive 29 procent.

I tabellen nedan *Kvinnor med avslutad insats* har 25 procent gymnasial utbildning, fyra procent eftergymnasial och 20 procent högskoleutbildning. Utbildningen svenska förinvandrarare är uppbyggd så att de som har en högre utbildning från sitt hemland får starta kurs C eller D och de med lägre eller ingen utbildningsbakgrund får påbörja sina studier med kurserna A

eller B. Det innebär att lågutbildade har en längre utbildningsväg. Av samtliga kvinnor med avslutad insats har 52 procent gått ut i egen försörjning vilket är något lägre jämfört med män, där 59 procent gått ut i egen försörjning, 60 fler män än kvinnor.

Kvinnor med avslutad insats	Grundskola	Eftergymnasial utb	Ej angiven	Gymnasium	Högskoleutbildning	Totalsumma	Summa %
Arbete	20	3	24	24	17	88	36,5
Startat eget företag			1		2	3	1,2
Studier	10	1	10	6	7	34	14,1
Summa av arbete, starta eget och studier	30	4	35	30	26	125	52
Har inte hört av sig	3		2	5	3	13	5,4
Föräldraledig	4		2	2	2	10	4,1
Sjukdom eller sjukersättning	15	1	3	6	5	30	12,4
Insats/ersättning hos Arbetsförmedlingen eller annan myndighet	10	4	10	14	11	49	20,3
Övrigt	7		1	3	3	14	5,8
Summa	69	9	53	60	50	241	
%	29	4	22	25	20		

Män med avslutad insats	Grundskola	Eftergymnasial utb	Ej angiven	Gymnasium	Högskoleutbildning	Totalsumma	Summa %
Arbete	33	6	41	44	19	143	45,8
Startat eget företag		1				1	0,3
Studier	10	1	10	16	4	41	13,1
Summa av arbete, starta eget och studier	43	8	51	60	23	185	59
Har inte hört av sig	7		7	9	1	24	7,7
Kriminalvården	1					1	0,3
Missbruk	4		1	1		6	1,9
Sjukdom eller sjukersättning	3	2	2	3	2	12	3,8
Insats/ersättning hos Arbetsförmedlingen eller annan myndighet	18	2	15	18	13	66	21,2
Övrigt	4	1	5	8		18	5,8
Summa	80	13	81	99	39	312	
%	25	4	26	32	13		

I tabellen nedan *Kvinnor med ej avslutad insats* visar att 54,4 procent av kvinnorna inte har gymnasial utbildning, jämfört med att av männen saknar 44,3 procent gymnasial utbildning. Det leder till att kvinnor genomsnittligt har en längre utbildningsväg.

Kvinnor och män med ej avslutad insats	Kvinnor	%	Män	%
Grundskola	203	54,4	184	44,3
Eftergymnasial utbildning	28	7,5	39	9,4
Ej angiven	49	13,1	38	9,2
Gymnasium	55	14,7	103	24,8
Högskoleutbildning	38	10,2	51	12,3
Summa	373		415	

Under samma period det vill säga januari 2016 till maj 2017 är det 46 fler kvinnor än män som har studerat svenska för invandrare eller kommunal vuxenutbildning. Däremot är det fler män som får godkänt betyg på kurserna.

Antal kvinnor med insats och studerat under 2016 - maj 2017	Antal kvinnor	Antal kursaktiviteter	Kurser med minst godkänt betyg	Kurser som har avbrutits eller underkänts	Pågående kurser	Andel godkända kurser i jmf mot kursaktiviteter %
SFI	101	152	42	18	92	27,6
VUX				13	13	
Grundläggande	21	42	16			38,1
VUX Gymnasial	20	34	12	8	14	35,3
VUX Yrkes	30	56	18	17	21	32,1
Summa	172	284	88	56	140	

Antal män med insats och studerat under 2016 - maj 2017	Antal män	Antal kursaktiviteter	Kurser med minst godkänt betyg	Kurser som har avbrutits eller underkänts	Pågående kurser	Andel godkända kurser i jmf mot kursaktiviteter %
SFI	88	123	41	16	66	33,3
VUX Grundläggande	15	34	19	9	6	55,9
VUX Gymnasial	13	25	12	8	5	48,0
VUX Yrkes	10	43	20	10	13	46,5
Summa	126	225	92	43	90	

I svenska förinvandrare, grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning har män färre antal dagar till godkänt betyg förutom i yrkeskurser där kvinnorna klarar kurserna 66 dagar snabbare än männen.

Antal dagar i genomsnitt från start till minst godkänt betyg	Män	Kvinnor
Svenska förinvandrare	103	143
Grundläggande vuxenutbildning	66	81
Gymnasial vuxenutbildning	96	137
Yrkesutbildningar gymnasial vuxenutbildning	138	72

Insatser för att stärka kvinnors möjligheter, i förhållande till män

Förrehabiliterande insatser för personer som får ekonomiskt bistånd

Utredningen visar att kvinnor är mer sjuka än män. För att förbättra kvinnors möjlighet att bli självförsörjande finns tre olika insatser av förrehabiliterande karaktär.

1. Förrehabiliterande insatser i grupp. Målgruppen, som insatsen riktar sig till, är personer som beviljas ekonomiskt bistånd, är långvarigt sjukskrivna utan medicinska hinder för arbetsrehabilitering och har bristande kunskaper i svenska språket. Gruppaktiviteter ska erbjudas i en stimulerande miljö i Nacka kommun på halvtid varje vardag. Språkträning, samhällsinformation och hälsoinslag ska finnas och kunna anpassas efter gruppens behov. Målsättningen med insatsen är att personerna ska börja se sina förmågor, må bättre och kunna hantera smärta och stress bättre. Ersättning till jobb- och utbildningsexperten utgår i enlighet med förstärkt jobbpeng. Insatsen är till för både kvinnor och män. I dagsläget är kvinnor klart överrepresenterade. Insatsen startade under tidig sommar och kommunen har ännu inget resultat att redovisa. Om insatsen visar sig vara framgångsrik och behov finns kan insatsen komma att utökas.
2. Hälsoträdgård är en naturbaserad förrehabilitering för ungdomar och vuxna. Hit kommer personer som behöver rehabilitering för att komma vidare i arbete, och naturen används som ett verktyg för att återfå hälsan. Inom Hälsoträdgården kan det komma att behövas fler platser då efterfrågan har ökat. Insatsen har visat goda resultat med många som har gått vidare med förstärkt jobbpeng. Kommunen följer kontinuerligt upp verksamheten i Nyckelviken och bevakar behovet av utökade platser samt tar hänsyn till kvinnoperspektivet. Sedan årsskiftet har verksamheten haft 23 deltagare från kommunen, 16 kvinnor och sju män.
3. MIA, mobilisering inför arbete, har beviljats medel ur Europeiska socialfonden där sex samordningsförbund i Stockholms län tillsammans med tolv medlemskommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Stockholms läns landsting samverkar.

Projektet kommer att omfatta 2 500 deltagare, varav 355 i Nacka och Värmdö under perioden 2017 till 2020 och syftar till att utveckla samordnade insatser från flera

myndigheter för att möta individens förutsättningar och behov. Projektets mål är att bidra till att kvinnor och män, som står långt från arbetsmarknaden, genom olika stödinsatser kommer närmare arbetsmarknaden. Insatserna utvecklas i samverkan och alla deltagare får en myndighetsgemensam kartläggning och planering. Tanken är att deltagarna ska få möjlighet till arbete eller studier utifrån sina egna förutsättningar. Det kan handla om motiverande kurser, samtalsstöd, bedömning av aktivitetsförmåga, arbetsträning på sociala företag eller praktik på en arbetsplats. De första deltagarna från Nacka kommer att starta under september.

Förstudie inom VärNa

Nacka kommun har hos samordningsförbundet VärNa ansökt om och fått beviljat en förstudie med syfte att analysera de personer som bedöms sakna arbetsförmåga, men inte heller bedöms uppfylla kriterierna för sjukersättning. Huvuddelen av dessa är kvinnor. Genom att samordnat titta på en modell och målgruppen över myndighetsgränserna hoppas samarbetsparterna finna metoder och samordnade insatser som leder till att dessa personer får en ökad livskvalitet, får rätt insatser, färre misslyckande arbetsrelaterade försök samt får rätt ekonomisk ersättning. Förstudien ska genomföras under hösten 2017.

Studiestartsstöd

Utredningen visar att kvinnor i högre utsträckning än män är lågutbildade, att det tar längre tid för kvinnor än för män att studera. Med studiestartsstödet kan arbetslösa kvinnor komma igång med studier och på så sätt närma sig ett jobb. I Sverige råder det brist på arbetskraft, men för att få ett jobb krävs ofta en gymnasieutbildning. Stödet är till för en person som har en kort tidigare utbildning och som behöver utbilda sig på grundskole- eller gymnasienivå för att kunna få ett arbete. Det är hemkommunen som i första hand bedömer om individen tillhör målgruppen för studiestartsstödet. Stödet betalas ut i 50 veckor på heltid. Studiestartsstödet införs för att förbättra anställningsbarheten för arbetslösa personer med kort utbildning, förbättra kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden och underlätta matchningen till jobb. Studiestartsstödet är en del av kunskapslyftet och är ett verktyg som kommuner och Arbetsförmedlingar ska kunna använda i sitt arbete med att rekrytera arbetslösa med stort behov av utbildning på grundskole- och gymnasienivå till studier.

Anpassad svenska förinvandrare utifrån deltagarnas förutsättningar

SFI-Bas är en grundutbildning och arbetsmarknadsintroduktion för nyanlända invandrare med ingen eller kort utbildning (0 till 6 år) från sitt hemland. Då kvinnor generellt har en lägre utbildningsnivå än män är denna typ av utbildning mycket relevant för just kvinnor. Undervisningen är praktiskt orienterad och utgår från deltagarnas förutsättningar och behov. Lärare, arbetsmarknadskonsulent och modersmålsstödjare arbetar tillsammans med att ge deltagarna kunskaper i svenska språket, läs- och skrivinlärning, kunskap om det svenska samhället, medvetenhet om hälsa och motion, digital kompetens och en förberedande arbetsmarknadsintroduktion. Inom studier inom svenska för invandrare behövs det mer praktiskt lärande, färre elever i klassrummen samt för de som är lågutbildade behöver studierna anpassas mer utefter deras behov. SFI-Bas är en bra insats

till vår målgrupp eftersom fler än 50 procent är lågutbildade. Utbildningen startar under hösten 2017.

Resultatet från kommunens statistik visar att svenska för invandrare läses i genomsnitt längre tid av kvinnor än män. Närmare analys om orsaker till detta måste göras för att säkerställa att rätt åtgärder vidtas.

Nytt nätverk mellan akademiker och företag

Enligt kommunens statistik är 18 procent av kvinnorna som har gått ut i arbete, samt 23 procent som fortfarande är kunder hos oss, akademiker. Via Entreprenörshubben startar i höst ett så kallat akademikerspår, Mina kollegor, som syftar till att hjälpa nyanlända med högre utbildning att nå in på arbetsmarknaden. En pilot genomfördes under våren/försommaren och verksamheten permanentas nu till hösten.

Samhällsorientering med fokus på kvinnor

Det har framkommit att kvinnor önskar ett eget program/komplement till den ordinarie samhällsorienteringen som är obligatorisk för alla nyanlända. Samhällsorientering för enbart kvinnor kan t.ex. innehållande hälsofrämjande information

Svenska med baby

Svenska med baby är en ideell organisation som har verksamhet i Fisksätra Folkets hus och på Orminge bibliotek. Det är en chans för nyblivna föräldrar att tillsammans med sina barn mötas från olika bostadsområden och med olika ursprung. Tillsammans bygger de broar, lär sig om det svenska samhället och tränar svenska. Nyanlända kvinnor som är föräldralediga har genom insatsen möjlighet att utveckla sina språkkunskaper för en snabbare integration när föräldraledigheten avslutas. Kommunen följer upp och utvärderar om en utökning av verksamheten behövs.

Arbetsförmedlingens analys och insatser

I Arbetsförmedlingens arbete med kvinnor utanför arbetsmarknaden framgår det att kvinnor överlag oberoende födelseland är underrepresenterade på arbetsmarknaden, men det är tydligast bland kvinnor födda i ett utomeuropiskt land. I Arbetsförmedlingens handlingsplan för att fler utrikes födda kvinnor ska vara sysselsatta i arbete eller studier under 2017–2018, har det identifierats tre möjliga orsaker till att kvinnorna är underrepresenterade:

1. Handläggarna på Arbetsförmedlingen har olika uppfattning om kvinnors respektive männens möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden, vilket påverkar handläggarnas bedömning.

Detta leder till att de förstnämnda ges sämre utsikt till att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen avser öka sin kompetens om vad som påverkar utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden, genom att synliggöra egna och andras resultat ökas medvetenheten som i sin tur leder till ett förändrat arbetssätt.

2. Detsamma skulle även kunna gälla för tjänstepersoner i kommunen samt hos våra anordnare av tjänster. Under hösten kommer därför förstärkande information och kunskaper att ges till de som arbetar med nyanlända både inom kommunen eller i uppdrag åt kommunen. Utbudet på insatser är inte anpassade till kvinnors erfarenheter och kompetenser. Ett exempel är att den validering och de arbetsmarknadsutbildningar som erbjuds framförallt finns inom mansdominerade yrken.
3. Kvinnans roll i familjen och hemmet samt föräldraskap påverkar möjligheten till att delta på en insats.

Arbetsförmedlingens insatser ska anpassas efter kvinnornas erfarenheter och kompetenser och tillhandahållas av egen regi samt andra leverantörer. I samarbete och samverkan med andra aktörer, kommuner, civilsamhället, utbildningsanordnare och arbetsgivare kan insatser anpassas för kvinnorna. Andra studier visar även att personer med utländska namn missgynnas i rekryteringsprocesser. Med hjälp av digital teknik öppnas möjligheter för att utveckla tjänster som minskar diskrimineringen då risken för att bli bortvald i ansökningsprocessen minskar.

Ekonomiska konsekvenser

I detta ärende har redogjorts för de insatser kommunen arbetar aktivt med. Inga nya kostnadspåverkande insatser i detta ärendet och därmed inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Barn som växer upp i en låginkomst- och eller bidragsberoende familj uppvisar generellt sämre hälsa och skolresultat än andra barn. Detta får konsekvenser för barns deltagande i fritidsaktiviteter och sociala liv. Barn hamnar i utanförskap och risken ökar för att de blir bidragsberoende när de blir äldre. Försämrad hälsa kostar samhället stora pengar i form av sjukhuskostnader och sjukersättning. Statens Folkhälsoinstitut, *Barn och unga 2013 – utveckling av faktorer som påverkar hälsan och genomförda åtgärder*, redogör för en samlad bild av de faktorer som påverkar barns och ungas hälsa. Särskilt hårt drabbade är barn och unga till föräldrar med svag anknytning till arbetsmarknaden samt barn till föräldrar där båda är utrikes födda.

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Maria Palme
Biträdande enhetschef
Arbets- och företagsenheten